International Herald Tribune Интернешънъл Хералд Трибюн

Източна Европа подема въпроса за приобщаването

Монтана, България - 14-годишният Людмил Арсов би искал да завърши средното си образование след 4 години. Неговата цел не е висока цел за българските му връстници. Но в Кошарник, изцяло ромски квартал в Монтана, един от най-бедните градове в България, да завършиш средно образование е значително постижение.

Людмил е облагодетелстван спрямо предишни поколения в Кошарник. Вместо да ходи пеша до порутеното училище в квартала си, той се качва на автобус до центъра на града и посещава училище със смесени паралелки. Така увеличава шансовете си да завърши средно образование.

Такива програми ще бъдат дискутирани в сряда /2-ри февруари/ в София, където лидерите на България, Хърватия, Чешката република, Унгария, Македония, Румъния, Сърбия и Черна гора и Словакия се събират, за да подкрепят 10-годишна инициатива, която ще подобри социалния и икономически статус на ромите в Европа - малцинство с численост 7-9 милиона. .

Страните, които участват в инициативата, известна като "Декада на ромското включване" ще се фокусира върху редица цели в здравеопазването, образованието и заетостта. Докато съществуват много такива програми за роми, повечето от тях за спонсорирани от помощните групи. Инициативата цели да промени положението на ромите през идните 10 години като правителствата ще бъдат движещата сила за подобряване съдбата на ромската общност.

"Имаше огромна липса на политическа воля," казва Лаура Силбер, старши съветник в Отворено общество, един от основните финансови поддръжници на инициативата. " Това е огромен скок напред в това отношение."

От началото на десегрегационната програма през 2001 г., обаче 108 ромски деца от квартала са завършили средно образование, а 8 сега посещават университет. Румян Русинов, директор на програмата за ромско участие към "Отворено общество" казва, че статистика като тази помага на региона да разбие порочния кръг на сегрегираното образование, което поддържа безработицата изключително висока - 93.7 % от 6-те хиляди роми на Монтата са без работа според статистика на правителството.

Когато стартира програмата в Кошарник и още шест като нея за извозването на децата от ромските квартали до масовите училища, те срещат остра съпротива. Учителите в масовите български училища отказват да участват, а родители, които не искат техните деца да седят редом с ромски деца ги оттеглят от класа. Според финансиращите организации, сега тези възражения са утихнали.

"Другите момчета правеха живота ми черен," казва Людмил, говорейки за първите си дни на училище в центъра на града. " Но сега се разбираме."

Според Димитрина Петрова, директор на европейския център по правата на ромите, преодоляването на дискриминацията изисква повече от набелязване на официални цели. Цитирайки примера на Унгария, където местни власти отказали финансови стимули, с които да подкрепят десегрегацията, тя казва,че някои длъжностни лица биха приели промяна само ако тя бъде прокарана със закон. Закони, различни от общите антидискриминационни закони, които вече съществуват в повечето от 8-те участващи страни, обаче няма изгледи да бъдат обсъждани на 2-ри февруари.

Николас УУД

Мануш Романов
1928 - 2004

След продължително боледуване от алцхаймер на 10-ти декември 2004 г. в Истанбул, Турция е починал Мануш Романов /Мустафа Алиев/, създател и ръководител на първата ромска организация след промените у нас през ноември 1989 година - Демократичен съюз Рома.

Мануш Романов е роден на 2 август 1928 г. в с. Герман, Софийско. Завършил е ВИТИЗ "Кръстьо Сарафов", работи като режисьор, драматург в различни градове на страната. Депутат във Великото народно събрание

"Най-ценното, което успях да сторя, е събраният ромски фолклор" - споделя Мануш Романов със семейството си. Той има две дъщери от двата си брака - Фикрие и Бахрие.

Мануш ми отвори очите за ромските ценности

Запознах се с Мануш Романов, когато поставяше на софийска сцена в Профсъюзния дом на културата "Г.Димитров" своя спектакъл "Алино, Алино". Бях на 18 и с огромно желание участвах в това интересно, вдъхновено представление. Романов/тогава Мустафа Алиев, Любчо/ беше се завърнал в София след дълги години работа в провинцията- Кърджали, Хасково, Габрово, Михайловград/сега Монтана/... Всъщност по онова време пребиваването му в тези градове беше наказание. "Моралистите" го изселиха от София, скалъпвайки измишльотините си в обвинение.

За мен Мануш е човекът, който без излишни емоции, без да натрапва мнението си, успя да ме убеди, че ромският ни език е богатство и е глупаво, грешно е, да се срамуваме от него. Тогава, когато завършвах средното си образование, той ме мотивира да науча майчиния си език. Благодарение на приятелството ни с дъщеря му Фикрие (бяхме състудентки), откривах ромските ценности, за които не спираше да говори в семейството си - дългите коси на жените, ритуалите при раждане, сватба, погребение и тяхното сакрално значение. От него научих, че прародината ни е Индия. След 50-та си година започна да изучава хинди в СУ. Като депутат в Народното събрание, той първи заговори за прословутия чл.11 в Конституцията ни, който забранява създаването на партии на етническа основа, като го нарече позор за България.

Светлана ВАСИЛЕВА

Издания от цял свят продължават да коментират

международното откриване на Десетилетието на ромското включване 2005-2015 г.

Швейцарският ежедневник "Le Temp" публикува статия под заглавие "Осем страни от Югоизточна Европа лансират Десетилетие за интегриране на ромите". Вестникът подчертава, че проектът дава възможност да се обърне хода на историята и да се реализира политическата воля за интегриране на ромите в европейските общества. Цитира се и декларацията, подписана от петима премиери и трима вицепремиери, с която те поставят началото на първото международно усилие за радикална промяна в политиката спрямо ромите.

Правителствата на осем централни и източноевропейски държави обединяват усилията си за пълната интеграция на ромите в техните демократични общества, пише ***излизащият в Делхи на английски език вестник "The Asian Age"***. Изданието цитира словото на премиера Симеон Сакскобургготски, в което той подчертава, че всяко човешко същество заслужава шанс за подобър живот. Българският министър-председател вярва в таланта и способностите на ромите, пише вестникът.

Привличаме ромските ученици с танци

Основното училище в с. Водолей, община В. Търново, в което се обучават и ромски деца, стартира проект, който цели да привлича децата в училището чрез развлечения. Приоритетите на проекта са да доразвие вече изграден модел на интеркултурно преподаване, да поддържа мотивацията на учениците за образование, да стимулира професионалната им реализация, да запази създадения контакт между учители и родители и да повиши квалификацията на учителите.

Проектът предвижда учениците от 7. и 8. клас да посетят професионални гимназии във Велико Търново и да се запознаят с възможности за професионална реализация. Сформирана е и танцова група за ромски и български фолклорни танци. Към извънкласните форми на обучение, освен танците, се предвижда част от родителите да обучават децата в занаяти, характерни за региона - плетачество, готварство, шивачество.

Това не е първият проект в училището, който цели да задържи ромските деца. Още преди 4 години в часовете по СИП в училището се е изучавал ромски фолклор по проект на център "Амалипе". Учителите успяват да ангажират не само децата, но и техните родители като ги включват в подготовката на ромски и български празници.

Дияна ДИМИТРОВА